

Motion till riksdagen 2019/20:2690

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Anslagsfördelning

Förutom de anslagsförändringar som redovisas i tabell 1 har vi inga avvikelser i förhållande till regeringens förslag.

Tabell 1 Anslagsförslag 2020 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (V)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 272 139	+409 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 067 425	+3 854 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 882 007	+861 000
1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	5 262 634	-10 000
2:1 Arbetsmiljöverket	676 593	+100 000
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	112 000	+20 000
Summa	77 164 287	+5 234 000

Anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Arbetsförmedlingen står inför mycket stora utmaningar. Under 2019 har myndigheten sagt upp omkring 1 700 anställda och tagit beslut om att lägga ner 132 lokala kontor, ett resultat av den budget som högerpartierna drev igenom i december 2018. Parallellt med detta har regeringen och dess samarbetspartier kommit överens om att privatisera stora delar av Arbetsförmedlingens verksamhet. Enligt överenskommelsen ska Arbetsförmedlingen fortsatt ha myndighetsansvaret för arbetsmarknadspolitiken, men ett nytt system ska utvecklas där privata aktörer matchar och rustar arbets sökande för de lediga jobben.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till såväl de omfattande nedskärningar som genomförts som den aviserade reformeringen av myndigheten. Vi vill i stället att Arbetsförmedlingen ska reformeras i en helt annan riktning och att detta ska ske på basis av en seriös och genomtänkt diskussion om den samlade arbetsmarknadspolitiken. Det kräver förutom ändringar av Arbetsförmedlingens uppdrag även en större samverkan med andra myndigheter och instanser, där den enskildes behov och samhällets vilja att stödja står i centrum. Den omfattande privatisering av myndighetens verksamhet som aviserats bör inte genomföras. Beslutet om att lägga ner 132 lokala kontor bör rivas upp.

För att ge Arbetsförmedlingen möjlighet att upprätthålla takten i reformeringen och undvika ytterligare neddragningar tillför regeringen medel till myndighetens förvaltningskostnader (prop.2019/20:1 UO14, s.46). Vänsterpartiet kan konstatera att regeringens satsning är otillräcklig och felriktad. I ett läge där arbetslösheten stiger och allt fler står utanför arbetsmarknaden behöver myndigheten mer resurser. Fokus bör läggas på kraftfulla arbetsmarknadsinsatser, inte på att förbereda en illa genomtänkt reformering. Vi föreslår därför att ytterligare 500 miljoner kronor tillskjuts Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.

Mot bakgrund av januariöverenskommelsen inför regeringen etableringsjobb och utvecklingstid inom ramen för anslaget (prop. 2019/20:1, UO14, anslag 1:1, tabell 4.20). Regeringen utvidgar etableringsjobben till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag. Vänsterpartiet anser att etableringsjobb bör införas i enlighet med parternas principöverenskommelse. Företag utan kollektivavtal och bemanningsföretag ska således inte omfattas. Vänsterpartiet avvisar därför regeringens föreslagna satsning på etableringsjobb och minskar anslaget med 42 miljoner kronor. Vi avvisar även regeringens föreslagna satsning på utvecklingstid. I ett läge där arbetslösheten ökar och

konjunkturen faller bör resurserna i stället riktas till grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. Vi minskar därför anslaget med 49 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 409 miljoner kronor jämfört med regeringen 2020.

Anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Så är det inte i dag. Dels täcker arbetslöshetsförsäkringen få arbetslösa, dels försäkrar den endast låga löner – ett resultat av högerregeringens nedmontering av a-kassan 2006-2008. Under förra mandatperioden genomförde Vänsterpartiet och regeringen vissa förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen. För att återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som en inkomstförsäkring måste dock fler åtgärder vidtas.

Vänsterpartiets mål är att 80 procent av löntagarna ska få 80 procent av sin tidigare lön vid arbetslöshet. Vi vill därför höja den högsta dagpenningen och grundbeloppet, indexera ersättningsbeloppen till löneutvecklingen, höja ersättningsnivån till 80 procent för hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd och förbättra kvalificerings- och ersättningsvillkoren. Reformerna ska ske successivt. Arbetslöshetsförsäkringen ska dels omfatta fler arbetslösa, dels försäkra högre löner än i dag. Det ger större trygghet för fler och ökar legitimiteten för försäkringen.

I denna motion har vi föreslagit och budgeterat för att den högsta dagpenningen i den inkomstrelaterade arbetsförsäkringen höjs till 1 400 kronor för hela ersättningsperioden. Därmed tas också dagens nedtrappning av taket de 100 första dagarna bort. Grundbeloppet höjs i vårt förslag till 450 kronor. Förslagets sammanlagda offentligfinansiella effekt beräknas uppgå till 2,1 miljarder kronor 2020. Anslaget 1:2 på detta utgiftsområde ökas med 4,1 miljarder kronor 2020.

Vi avvisar regeringens föreslagna satsning på utvecklingstid inom ramen för anslaget och minskar därmed anslaget med 167 miljoner. Vi avvisar även regeringens föreslagna satsning på upphandlade matchningstjänster, som syftar till att förbereda den aviserade privatiseringen av Arbetsförmedlingen, och minskar därmed anslaget med 55 miljoner. Vidare avvisar vi regeringens föreslagna ändring av etableringsjobb och ökar därmed anslaget med 2 miljoner kronor. Därutöver avvisar vi regeringens förslag om höjd pensions- och LAS-ålder och minskar därmed anslaget med 26 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 3 854 miljoner kronor jämfört med regeringen 2020.

Anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

I ett läge där konjunkturen mattas av och arbetslösheten ökar blir den aktiva arbetsmarknadspolitiken än viktigare. Vänsterpartiet kan konstatera att regeringens s.k. jobbpaket innehåller en del bra satsningar för att fler ska komma i arbete. Vi menar dock att det krävs en betydligt mer ambitiös arbetsmarknadspolitik för att rusta och stödja dem som står utan jobb. Vänsterpartiet vill därför satsa mer resurser på arbetsmarknadspolitiska program och insatser än vad regeringen föreslår. Vi vill bl.a. öka antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningen. De närmaste åren bör antalet personer i kvalitativt välfungerande arbetsmarknadsutbildningar fördubblas.

För att ta steg mot att tillgodose målen för arbetsmarknadspolitiken föreslår Vänsterpartiet att anslaget ökar med 1 miljard kronor.

Vänsterpartiet avvisar regeringens föreslagna modell för etableringsjobb inom ramen för anslaget och ökar därmed anslaget med 1 miljon kronor. Vi avvisar även regeringens föreslagna satsning på upphandlade matchningstjänster, som svarar mot inriktningen på reformeringen av Arbetsförmedlingen, och minskar därmed anslaget med 138 miljoner kronor. Vidare avvisar vi regeringens förslag om höjd pensions- och LAS-ålder och minskar därmed anslaget med 2 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 861 miljoner kronor jämfört med regeringen 2020.

Anslag 1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Vänsterpartiet kan konstatera att regeringen, genom borttagandet av kravet för nystartsjobb om att andra anställningsförmåner än lön ska följa av eller vara likvärdiga med kollektivavtal, öppnar för lönedumpning. Vi kan vidare konstatera att regeringens förslag om att införa etableringsjobb och utvidga denna satsning till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag riskerar att få oönskade konsekvenser i form av låga löner och undanträngning. Enligt vår mening är det oacceptabelt att staten dumpar löner och villkor på arbetsmarknaden på detta sätt. Personer med subventionerade anställningar ska garanteras lön, förmåner och villkor som följer av, eller är likvärdiga med, kollektivavtal. Etableringsjobb ska endast införas i enlighet med parternas principöverenskommelse.

Vänsterpartiet avvisar därmed regeringens satsning på etableringsjobb inom ramen för anslaget. Vi minskar därför anslaget med 10 miljoner kronor år 2020.

Anslag 2:1 Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket har en central roll i arbetet för en bättre arbetsmiljö. Myndigheten utövar tillsyn, tar fram föreskrifter och genomför analyser. Under förra mandatperioden tillförde Vänsterpartiet och regeringen mer resurser till Arbetsmiljöverket, bl.a. för att öka antalet inspektörer.

Arbetsmiljöverket behöver få ökade resurser till, och prioritera upp, arbetet med tillsyn, inspektion och kontroll. För att upprätthålla, utveckla och förstärka myndighetens viktiga arbete förstärker vi Arbetsmiljöverkets anslag. Därigenom kan fler inspektörer anställas och fler inspektioner genomföras. På så sätt garanteras långsiktigheten i arbetsmiljöarbetet.

Arbetsmiljöverket behöver även ges mer resurser till särskilda uppdrag i form av tillsynsinsatser, analyser och kunskapssammanställningar m.m. Uppdragen ger möjlighet att genomföra riktade insatser och analyser av specifika branscher och företagssektorer på arbetsmarknaden. För att myndigheten ska kunna genomföra dessa uppdrag krävs extra resurser.

Resurserna till skyddsombuden, som har en central roll i det systematiska och förebyggande arbetsmiljöarbetet, behöver öka. För att skyddsombuden ska kunna utföra sitt uppdrag behöver de ges goda förutsättningar för utbildning, vidareutbildning och fortbildning. För att stärka utbildningen av skyddsombud behöver mer resurser avsättas.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet därför en ökning av anslaget med 100 miljoner kronor jämfört med regeringen 2020.

Anslag 2:6 Regional skyddsombudsverksamhet

De regionala skyddsombuden gör ett viktigt arbete dels för att stödja lokala skyddskommittéer, dels för att täcka upp där det inte finns någon skyddskommitté. Det senare är särskilt vanligt där behoven av skyddsarbete är som störst. De fackliga centralorganisationerna behöver ett större ekonomiskt stöd än i dag för att stärka detta arbete. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget med 20 miljoner kronor jämfört med regeringen 2020.

Övriga reformer på arbetsmarknadspolitikens område

För att värna den svenska modellen och arbetslöshetsförsäkringens legitimitet är det viktigt att många är medlemmar i en a-kassa. För att bidra till att tröskeln för inträde

sänks vill Vänsterpartiet återinföra avdragsrätten på 25 % för a-kasseavgiften. Detta beräknas minska statens intäkter med 1,3 miljarder från 2021. Vänsterpartiet föreslår av motsvarande skäl även en skattereduktion på 25 % för avgift till fackförening. Förslaget beräknas kosta 2,4 miljarder kronor årligen.

Jonas Sjöstedt (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Ali Esbati (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Linda Westerlund Snecker (V)